Jaro IV. Junio-Julio 1923. Numero 10—11

BULGARA ESPERANTISTO

ABONPAGO: por Bulgarlando 30 levoj por fremdlando bonvalutaj 60 lv., malbonvalutaj 40 lv.

MONATA ORGANO DE LA BULGARA ESPERANTISTA SOCIETO

АБОНАМЕНТ: за Бжлгария 30 л. Обявления: кв. см. 2 лв, Отделен брой 3·50 лв.

Препоржчано от Мин. Нар. Пр. за учил. библ. с окр. № 1870 от 27. ян. 1922

Al Tirnovo!

Dekan fojon la bulgara esperantistaro kunvenos dum julio j. k

Dek kongresoj alterne formas tiun ĉenon, kiu vidigas bilde la marŝon de la bulgara Esperanto-movado.

Ni esperu, ke la deka estos fidela bildo de nia forto kaj per ĝi ni inde fermos la epokon de la unua deko da konrgresoj.

La esencaj taskoj de niaj kongresoj estas:

kunvenigi kaj interrilatigi tiujn, kiuj laboras por Esperanto.

konstatante kaj revizante la agadon dum la pasinta jaro, solvi la aktualajn problemojn pri la organizata propagando;

manifesti nian ideon antaŭ la vasta publiko;

unuigi la diversajn specialistojn, kiuj en fakaj kunsidoj povos interŝanĝi ideojn kaj organizi laboron per kaj por Esperanto; en la kampo de sia specialeco.

En diversaj kongresoj ĝis nun dominis diversaj el la diritaj taskoj.

La nunjara kongreso, konforme al la nuna stato de la movado, devas sufiĉe vastigi sian laboron kaj solvi — kiom estos eble — ĉiujn suprenotitajn taskojn.

Tio multe dependas de la amasa partopreno de bulgaraj esperantistoj en la kongreso.

Fakto ĝojiga estas, ke ankaŭ samideanoj el la najbaraj landoj — Jugoslavio kaj Rumanio — promesis viziti gaste nian dekan. Tiamaniere nia festo havos pli internacian, pli esperantan aspekton, kaj niaj laboroj — pli da intereseco kaj diverseco.

Samideanoj! Preparu vin por la kongreso! Venu amase!

ADA.

P e n ĉ o S l a v e j k o v.

Kanto por profanoj

Babila bruo sur la vendoplac'. . .
Abul—Hasan' tra homa la malpac'

Kun mallevita kap' maskite vagas,
Aŭskultas onin kaŝe. Tuj alsagas

Orelon lian voĉ' de babilul'
El unu malproksima placangul'.

Al homamaso kun voĉego kria
Parolis jen softa' kun cerb' ebria;

„Dolĉegaj — kantoj de Abul Hasan'!
La rimoj ŝprucas kvazaŭ el fontan'.

Rilate belon — estas li senpeka
Sed — unu: mankas al li senco veka".

Deiris kun konfuz' Abul Hasan'.
Sed al aliaj homoj sub platan'

Starantaj tre atente — grave, saĝe:
S o f t a' alia kriis pli kuraĝe:

„Belegaj — kantoj de Abul Hasan'!
Ilia senc' — senfunda ocean',

Kaj hom' legante ilin, ĝuon sentas —
Sed — forma malperfekto evidentas".

Abul Hasan' rigardis lin sen dir,
Deiris, sed rehaltis li kun mir'

Ĉe tria grup'. Svingante larĝe manon
Alia hom' kritikis jen Hasanon:

„Ĉarmegaj — kantoj de Abul Hasan'!
Profunda senc' kun rima akompan'

En ili estas arte kunmiksita,
Sed unu: mankas al li la ekscito".

Aŝik' Abul' Hasan' ekmiris tro.
Sed tuj manon kaptis de l'hero'

M o l l a' ridanta, kiu je l'orelo
Alflustris al Hasan sub la ombrelo:

„Sorĉpovaj — kantoj de Abul Hasan'!
„Kaj ne komprenos ilin la profan'",

Sed tiu nur, en kies koro brilas
Ĉiela flam', al Dia kre' simila,

Kaj kies kor' talentas mem je kant'. —
Kantanton povas koni nur kantant'

Kaj ne vendplaca ĉiu hom ' blasfema,
Je kantoj surda haj nekomprenema.

Hasano kantas kantojn; sed la scio
Ke ilin fikomprenos la socio —

Lin igus ilin forbruligi tuj...
Vendplacaj kritikistoj! El fajruj '

Nur polvon en okulojn ili ŝovas
Al popolaĉ'! Nur fanfaroni povas

En templo de la art '!" — Abul Hasan
En miro restis. Dume kun turban '

Maldekstren kliniĝinta la m o l l a ' foriris.
Li mem ĉi tion foje al mi diris.

Panagjurište, marto, 1921. trad. St. Guĝev.

Zamenhof en bulgara traduko. — Заменхоф в бжлгарски превод.

Mia penso.

Sur la kampo, for de l' mondo,
Antaŭ nokto de somero
Amikino en la rondo
Kantas kanton pri l'espero.
Kaj pri vivo detruita
Ŝi rakontas kompatante —
Mia vundo refrapita
Min doloras resangante.

„Ĉu vi dormas? Ho, sinjoro,
Kial tia senmoveco?
Ha, kredeble rememoro
El la kara infaneco?"
Kion diri? Ne ploranta
Povis esti parolado
Kun fraŭlino ripozanta
Post somera promenado!

Mia penso kaj turmento,
Kaj doloroj kaj esperoj!
Kiom de mi en silento
Al vi iris jam oferoj!
Kion havis mi plej karan —
La junecon — mi ploranta
Metis mem sur la altaron
De la devo ordonanta!

Fajron sentas mi interne,
Vivi ankaŭ mi deziras;
Io pelas min eterne,
Se mi al gajuloj iras...
Se ne plaĉas al la sorto
Mia peno kaj laboro,
Venu tuj al mi la morto,
En espero — sen doloro.

31. V. 923 г.

Моята мисжл.

От световний шум далече,
на полето в лятна вечер,
дружка пее за премежди,
за покрусени надежди
и мечти непрежалими,
за разбита радост цветна —
мойта рана многолетна
пак струй кржв и боли ме!

„Спите ли, о господине,
що за неподвижност сжнна?
Спомен може би прозвжнна
из младежките години?"
Що да сторя? Жизнеярко
можех само да говоря
сжс отджхваща другарка
след разходка, в преумора.

О, терзана мисжл моя!
Скжрби тжжни в дните мжртви!
О, надежди! — колко жжртви
вам поднесох аз в покоя!
Свойта младост во разцвета,—
дар най-свиден, — аз тжжовен
сложих пред олтаря светжл
на свещенний джлг вжрховен!

В гржд усещам пламжк вечен,
и аз искам да живея
нещо гони ме далече,
с веселяци ли се рея...
Ако ли сждбата горе
найде пуст труда ми земен,
нека дойде смжрт по-скоро
сред надежди да ме вземе!

Прев. Ив. Добрев.

Bulgara popola humoro.

Unufoje bulgaro demandis sian amikon turkon:

— Kial vi, la turkoj, razas viajn kapojn?

La turko post mallonga silento, respondas:

— Car la vojo al la paradizo pasas tra densa arbaro, kaj longa haro interligus sin al la arboj kaj oni restus tie, ne povante iam vidi la paradizon.

La bulgaro, ĝojigita de la respondo, diras:

— Ho, kara amiko, de nun mi plu ne sole neniam razigos min, sed mi ankaŭ ne tondigos min...

— Verŝajne vi ne deziras esti en la paradizo? — diras la turko al li.

— Pro kio do mi irus en la paradizon, se ĉiuj hanamoj*), havante longajn harojn, ironte al la paradizo restos en la sama arbaro?...

Lodi.

Tio ĉi vin atendas?

(Se ne estas vero, ankaû ne estas mensogo).

Rakonto de Hr. Botev.

Monon, monon, monon! estas dirinta iam Napoleono I kaj estis malferminta buŝon por engluti la tutan mondon; monon, monon, monon! — diras niaj bukureŝtaj popolaj bazirgenoj [1]) kaj strečas la orelojn por aŭdi, kie kaj kiu mortos, por ke ili enbuŝigu lian havaĵeton; monon, monon, monon! — diradis nia kir [2]) Miĥalaki kaj estis ĉorbaĝio[3]). La mono estas saĝo, la mono estas sentoj, la mono estas vivo, la mono estas dio. Por mono Genoviĉ estas iĝinta spiono, Najdenov—lakeo kaj Miĥajlovski — malnoblulo [4]) — nur niaj bukureŝtaj patriotoj ne laboras por mono en la kafejo, sed por ke digestiĝu la manĝaĵo en ilia stomako. Sed el ĉiuj ĉi oraj bovidoj, inda por nia profunda estimo kaj por nia alta atento estas kir-Miĥalaki. Kaj lia sortfeino estas komuna por ĉiuj „grandaj" homoj, lia sorto estas pli tragika ol la Don Kihota.

Ni staras en la antaŭ vespero de Ĉieliro kun avo Obreŝko Kartunkoviĉ sur la strato kaj rigardis, kiel la infanoj ludas je „forno-forno-forneto". De malsupre venas kir-Miĥalaki kaj irante, la muroj ŝajne diras al li: „brave, brave! granda homo, saĝa homo". Kaj granda kaj saĝa homo estis kir-Miĥalaki: lia ventro — ja kiel vi povus fari tian ventron — eĉ se vi kunigus

---

*) Hanamo — turka virino.

[1]) Ofenda nomo de la komercistoj Rim. tr.

[2]) Kir — greka vorto, signifas sinjoro. Rim. tr.

[3]) Corbaĝioj — riĉa klaso de la bulgaroj dum la turka jugo; la ĉorbaĝioj ordinare estis proksimaj al la regantaj turkoj, influantaj antaû la administraj organoj. Rim. tr.

[4]) Botev aludas pri liaj samtempuloj, pikante ilin satire. Rim. tr.

la ventrojn de la ses bukureŝtaj ĉorbaĝioj, kvankam ili estas formanĝintaj pli da popola havaĵo; lia kapo — kvin tiaj, kian havas „nia doktoro", kvankam la lasta estas profesoro „de la bukureŝta medicina fakultato" kaj kun sia ĉevala saĝo estas miriginta kaj grandularon. La kapoj kaj ankaŭ la ventro de kir-Miĥalaki estis troveblaj en neniu bestbuĉejo. En lia ventro povus libere sidiĝi kvin turkoj kaj trinki kafon; en lia kapo vi povus kovsidigi anserinon kun tridek ovoj, kaj lia brusto — ja bruston ne havas niaj ĉorbaĝioj. La vizaĝo de kir Miĥalaki similas je panbaka kloŝo, la nazo — je ŝimiĝinta beraro, la manoj — liajn manojn oni ne povas vidi rigardante de antaŭe; kaj la piedoj — nur el liaj piedoj oni povus elfari 5—6 pastrojn. La malantaŭĵo de kir - Mihalaki estis iom pli delikata: lia kolo — kiel la talio de porko, lia dorso — ronda monaĥeja manĝotablo.

— Forkuru be-e-ej! forkuru! la ĉ o r b a ĝ i o venas! — ekkriis unu el la buboj, ekvidinte kir - Miĥalaki' n — turnis kalkanojn kaj forkuris kvazaŭ brogita. La infannoj — unuj forkuris, aliaj kvazaŭ konsternitaj algluis sin al la muroj, fingreekgratis siajn nazojn kaj time atendis la trapason de la vilaĝa bovoviro. Kaj kir-Miĥalaki kun plenblovita ventro simile je velo, naĝas kaj naĝas! „Ih! se iu elpikus per brulligno vian unu okulon vi eksimilus je ciklopo", — mi diris en mi; ĉar ĝuste tiam mi studadis la grekan mitologion. Sed antaŭ ol iru manetendus por trapiki la okulon al kir-Mihalaki — kir-Miĥalaki mem manetendis kaj kaptis unu bubon je la orelo. — „Azenoj tiaj..... ĉu por vi preĝejo ne ekzistas, ha? Nu, vi iru por preĝi dion por viaj gepatroj". — Ole-le! onklo Mihalaki, vi forŝiris mian oreleton!" ekkriis la bubo kaj kurbiĝis tiel, kiel li ne estis kurbiĝinta eĉ en la manoj de sia instruisto. Kir-Mihalaki lasis la bubon kaj forkuriĝis ĉiujn nudkapulojn, por ke ili iru preĝi dion.

„Tiel ja Napoleono estas tirinta la orelojn de l' popoloj ĝis kiam, plej poste, ankaŭ oni lin kaptis je la orelo kaj kondukis por preĝi dion sur la insulo Sankta Heleno" — mi ekpensis tiam. Sed ankaŭ nun ja estas tiel: la mondo ŝajne, estas farita, por ke oni unu alian tiru je la oreloj. Kaj ekrigardante la orelojn de la bulgaroj, al mi ŝajnas, ke ili estas tre grandaj: preskaŭ-preskaŭ azenaj.

— He, Koljo, kial vi forkuris, kiam vi ekvidis la ĉorbaĝion? — demandis avo Obreŝko la bubon, kiu estis jam reveninta kaj saltetis antaŭ ni kun peco da sekala pano en sia mano, de kiu demordante, li viŝadis samtempe sian nazmukon.

— Mi foriris ĉar li tiras orelojn.

— Ja kial li tiras ilin?

— Ĉar li estas ĉorbaĝio.

— Kaj kial li estas ĉorbaĝio?

— Nu—ja—nu? Ĉar li havas monon.

— Sed, se li ne havus monon, ĉu vi ne estus forkurinta?

— E-he! Ke mi forkuru? Ja, mi prenus tiam la bastonon de mia patro, por ke lin irigu al la marĉo por trinkigilin, diris la bubo, sed, ĉirkaŭrigardinte, tuj ekkaptis la randon de sia pantaloneto kaj oni nek vidis, nek aŭdis plu lin. Mi ekrigardis: la vento sin turnis de la alia flanko, kaj la vento ektrenis kir-Mihalaki'on en la malan direkton. Kir-Mihalaki marŝas, kaj kun li ankaŭ marŝas la edzino de Mito Ĉengeljat kun suĉinfano en siaj manoj kaj kun ankoraŭ kvar aliaj infanetoj post si, ornamitaj per la tuta lukso de l' malriĉeco kaj unu ol alia pli malindaj. Ĉengelka (Ĉengel-edzino) ploras kaj Kir - Mihalaki ekridetas sub lipharoj.

— Mi petas vin, kir-Mihalaki, havu kompaton je dia nomo — liberigu Miton el malliberejo. Pro 30 groŝoj tutan monaton jam li estas tie kaj mi—sola virino, — kion mi faru? Tiom da infanoj, kaj eĉ peco da pano ne estas hejme... depost hieraŭ ili ne estas manĝintaj...

— Sed ja mi cin ne instigis naski tiom da infanoj. Malriĉuloj vi estas, vi devis — fari ekonomion (ŝparon).

— O-oh, ne diru, kir-Mihalaki, kian k u m a n i o n *) (ŝparon) fari, ja la k u m o (baptopatro) estas pli malriĉa ol ni? Por vestoi, por kandelo, por ĉi tio, por tio, ĉiam ni elspezadis. Nur la pastro — al la diabloj lia pastreco nur li prenis de ni 9 groŝojn pro bapto. Kaj kun 30 groŝoj kion pli frue? Ni delonge estus pagintaj al vi tiun ĉi monon, sed jen: la azenon surpremis la argilo, la porkon oni mortigis en via ĝardeno, kaj la kokinoj, se vi ne kredas, venu vidi — ĝis la lasta mortis pro la pipso... Ne estas, ne estas de kie mi prenu: unu ĉeno kaj unu litkovrilaĉo est.s restintaj, kaj ilin mi alportis en vian domon... Mi ne scias jam kion fari!

— Tio ne estas mia afero. Milfoje mi diris al ci: alportu al mi 30 groŝojn kaj prenu la litkovrilaĉon, kaj la ĉenon, kaj la edzon... Se ne—nu, defol burdan *): — Se ci amas cian edzon, iru kaj loĝu kun li en la azena paradizo. — Mi diras al ŝi fari ŝparadon-ŝi babilas al mi, ke la baptopatro, la pastro kaj la azeno estas kulpaj! Ĉarlatanino tia! monon se ci ne havas, ĉu vi ne havas almenaŭ cerbon en cia kapo? Komprenu kion mi diras al vi.

— O-oh, oh! Kompatu min, Kir-Mihalaki, kian monon kaj kian cerbon vi volas de virino? Kiu havas en la monujo,

---

*) Ludvorto: la neklera virino miksis la etimologion de l' vorto e k o n o m i o (parolata de ŝi erare k u m a n i o) kun la bulg. vorto k u m = baptopatro. R. tr.

*) turke: for de tie ĉi.

tiu havas ankaŭ en la kapo, sed mi? Ho-ve, ho-ve, al mi kun tiom da infanoj!...

—Ha! pro tiu ĉi babilado — „dio absolvu!“ Pro tio ja mi diras al ci, ke mi bezonas monon-monon-mono-o-on? Alportu 30 groŝetojn — kaj mi liberigos vian edzeton — ĉu ci komprenis?

— Mi komprenis... apenaŭe kdiris Ĉengelka kaj per la rando de sia tuko komencis viŝi siajn larmojn. Kaj Kir-Mihalaki eltiris sian tukon el sia ĉebrusto kaj visis la ŝviton de sia belega vizaĝo. „Senfortigis min tiu ĉi malbenita virino“ ekĝemis li, kaj ekiris post sia ventrego.

— Ke mono briligu vian hepaton! Ke la ĉenon, kiun vi prenis de mi rusto formanĝu ĝin sur via kolo!“ Kaj kun mia kovrilaĉo vian mortintportilon oni kovru! — ekkantis aŭ tutegale, ekploris Ĉengelka post Kir-Mihalaki kaj eniris en sian hejmon por kolekti herbaĉon kaj nutri siajn infanojn.

* * *

— Nu, avino, kial vi ne estingas tiun ĉi malbenitan sanktlampeton, ĝi ja lumas al la katino ŝi gratas sur la mato, kaj al mi malhelpas ekdormi?

— Peko estas, filo, kiel mi ĝin estingus, ja dum tiu ĉi nokto ĉieleniros la Sinjoro?

— Mi ja pensis, ke ci ĉieleniros; — mi vidas, ke ci jam eksimilas je koboldo.

— Eh, se mi havus tian feliĉon! Kiu estas senpeka kaj pia, nur tiu ĉieleniras; kaj mi — kiajn bonfarojn mi faris?

— Estingu la kandelon — jen estas unu bona faro. Noktomezo jam estas, la Sinjoro devas esti ĉielenirinta.

— Kaj ja, ĉu mi scias? Se estas ĉielenirinta, tiam mi ĝin estingu, kaj morgaŭ denove kaj pli frue mi ĝin ekbruligos, ja!

Mia avino stariĝis por estingi la kandelon, sed ĝuste kiam ŝi etendis la manon tuj ekpafis 5—6 pafiloj ie proksime en la kvartalo kaj ŝi restis kvazaŭ ŝtonigita. La pafiloj ree ekpafis kaj krio „jurja! jurja!“ traflugis la tutan kvartalon. Mia avino komencis signi krucojn kaj fari riverencojn.

— Avin-o-o-o, la Sinjoro ĉieleniras, — ĉu vi aŭdas?

— Silentu ci! Kia Sinjoro? tiuj estas banditoj.

Kaj la pafiloj pafadas kaj krioj fendas eĉ la ĉielon.

Pardonu mi-i-n! pardonu, bonaj homoj! pereas mi jam!“ — ekmuĝegis la gorĝo de kir-Mihalaki. — Ĉu vi aŭdas, avino? Kir-Mihalaki ĉieleniras, ĉu vi aŭdas? La anĝeloj lin trenas sur la monton. — „Silentu, ci aĉulo, pri kiaj anĝeloj vi pensas? Tio ĉi estas rabistoj. Pereis la bona hometo“.

— „Mi petas vin fratoj! Mi petas vin, kiel Dion, ne pereigu min! Kvin infanetojn mi havas...“ — krias kir-Mihalaki, sed tiel, kvazaŭ li dronas. — Mi ne igis vin, naski tiom da in-

fanoj" — respondas sankta ĉefanĝelo, kaj la ponardoj senŝpareme klakadas sur la dorson de kir-Mihalaki. — „Ĉieleniro! — Avino-o-o-o! Ĉieleniris jam li — nu estingu la sanktan lampeton. Kaj vere, mia avino ne estis tiel stulta: ŝi komprenis, ke ne la Sinjoro ĉieleniras, sed kir-Mihalaki, kai pro timo, ke la anĝeloj eble vidus ŝin kaj venus por ĉielenirigi ankŭ ŝin ŝi estingis la sanktan lampeton kaj eniĝis sub la kovrilon por preĝi tie al dio. Kaj, gloron al dio, la katino ĉesis grati sur la mato kaj mi ekdormis.

La sekvantan tagon, je Ĉieliro Krista, la tuta urbo fest is la ĉieliron de kir-Mihalaki. Unuj parolis, ke ili vidis, kiél la anĝeloj ĵetis sur lian kolon ĉenon kaj metis sur lian kapon kronon — varmegigitan subkaserolan tripiedaĵon aliaj konigadis, ke kir-Mihalaki jam estas sanktiĝinta kaj en la paradizo kun la filoj de dio li manĝas panbrogaĵon; kaj triaj predikis, ke la anĝeloj suprenportis ankaŭ tri sakojn da mono; kaj tio ĉi ne ŝajnas esti mensogo, ĉar ja Dio, estante ĉorbaĝio, sen mono li apenaŭ havus saĝon. Sed mi scias nur tion, ke je ĉieliro Ĉengelka ekbruligis antaŭ la figuro de sankta Mina vakskandelon por 10 paraoj, sed ĉi tion ŝi faris pro ke ŝia edzo ne estis jam en la malliberejo. Kir-Mihalaki per mono sin deaĉetis ankaŭ de dio. Post unu tuta monata malliberiĝo, ne en la azena, sed en la dia paradizo, kir Mihalaki revenis, sed nur sen mono, sen saĝo kaj kun nomo ŝanĝita de ĉorbaĝi kir-Mihalaki je M i h a l.

Kaj ekiris Mihal por rakontadi al sia subulantaro pri sia ĉorbaĝieco kaj pri sia ĉieliro, kaj la infanoj jam ne forkuras de li, sed alsaltas unu el ili antaŭ li kaj lin piketas sur la ventron kaj diras: kion havas tie ci Mihal?' — Mihal respondas... kaj kiam ĝin vi estas enmanĝinta? Kiam estis ĉorbaĝio ĉu ne? Kaj alia infano malantaŭe salivumas sian fingreton kaj rapidkurante puŝas la corbaĝion. Avo Obreŝko, ridas, ridadas kaj diras: ne sufiĉas al la azeno la skabio sed ankaŭ la muŝoj ĝin mordas.

Plovdiv. Tradukis. K. Mateev.

Преподаването на Есперанто в нашите гимназии.

И тази година в нашите гимназии се преподава Есперанто като факултативен предмет. Но до колкото имаме сведения, почти в никоя гимназия той не е поместен в програмата за предобедните часове. Това е едно голямо неудобство за учениците, дето те трябва да се явяват повторно в гимназията след обед, като губят време за отиването си до

---

*) Egalaj je 5 centi moj. La Trad.

кновения говор интернационални думи, като telegrafo, telefono, lampo, maŝino и пр., а също и славянско-българските думи: gladi. suĉi, gasto, vidi[1]), nepre и др. Това има тройно значение: 1) начинающия още при първата стъпка добива впечатление за леснотата на езика, 2) вниманието му бива заето само с външната, техническата, азбучната страна на думите без да има нужда да се напряга паметта за запомняне и превеждане смисълът им и 3) намирайки в Есперанто думи от матерния си език, начинающия се прониква с чувство на някаква близост към него, който не му се вижда така чужд, както френски, немски и др. несродни с българският езици.

От познатите думи могат да се съставляват също и лесни изречения, почти не нуждающи се от превод, като напр.: Per la gladilo ni gladas.

Ето защо считам, че е неудобно още при първият урок, преди още учащия да разполага с каквито и да било познания по граматиката на езика, да му се дават за заучване прозаични или поетични текстове със съвършено неизвестни странни думи. Ако стане нуждно да се даде на начинающите представа за звучността на езика, то нека лекторите и ръководителите направят това чрез прочитане на отбрани стихотворения или прозаични текстове.

IV.

За да може от уроците да се добият не само познания за граматиката на езика, но и достатъчно думи и изрази нужни за обикновения говор, то необходимо е уроците да засягат по възможност повече области от живота. Затова трябва да се избягват дългите текстове от откъслечни примерни изречения, като за сметка на тях и след тях в урока се поместват цялостни четива, засягащи разни житейски области, като напр. „La homa vivo kaj la sezonoj“, „La kvin sentoj de l'homo“ („Есперанто в 10 урока“) и др., които от една страна ще служат за изучване граматиката, а от друга — ще създадат добър материял за беседи и разказване.

Освен това, за да може учащият, а особено самоучащтият езика, да привикне да схваща прямия, съществения смисъл (значение) на есперантските думи и за да вникне по-добре в строежа и духа на есперантската реч, мисля, че добре е, а

---

[1]) Бел. Ред. Автора погрешно схваща, че думите gasto и vidi са взети направо от славянските езици; в същност те са в известна степен международни (немски Gast, лат. video); разбира се, това не обезценява мисълта му, да се дадат в първите уроци думи, познати на учащите.

даже и необходимо е, горепоменатите цялостни четива в пжрвите няколко урока да бждат преведени по вжзможност буквално на бжлгарски, каквито статии се дават в „Bulgara Esperantisto“.

V.

А за да може още от началото да се сждаде веселост, живост при изучването, а особено в курсовете и класовете, нужно е още от 3.—4. урок след поменатите цялостни четива уроците да сждржат в края си и кратки хуморески, които сжщо ще послужат за разговор и цялостно вжзпроизвеждане.

Тжй че схемата на един урок според мен трябва да бжде следнята:

1. Граматически обяснения: правила и примери, както в учебника на г. Атанасов.

2. Кратко ekzerco: от есперантски и бжлгарски текстове за превод, сжстоящи се от откжслечни типични примери (изречения) за приложение на правилата. Добре е ако поне, някои от изреченията могат да се свжржат в обща мисжл.

3. Цялостно житейско четиво (от 3-ия — 4. урок), което в пжрвите поне 5–6 урока трябва да бжде преведено и на бжлгарски.

4. Кратки хуморески, анекдоти и пр., които кжм края могат да бждат по-джлги.

5. Кжм края може уроците да сждржат и стихотворения, от които добре е някои да бждат преведени и на бжлгарски, пред вид особената структура на стихотворната реч и по-трудното й превеждане.

VI.

След всеки 5 или 6 урока трябва да следва един образцов урок за преговор, а крайния урок да служи за общ преговор. Това е особено важно за самоуците, а не е без значение и за курсовете и класовете, независимо от вещината на лекторите. Без преговор и систематизиране няма знания.

VII.

Всички правила за винителния падеж трябва да се дадат в един или два последователни уроци, за да не се вижда на учащия много сложно и разнообразно употреблението му.

VIII.

След последният урок, учебникжт трябва да сждржа и един разговорник (есперантска фразеология, преведена на бжлгарски) за разни житейски случаи: на гарата, на пара-

хода, в хотела, в гостилницата, в театжра и др. т. Тия фрази се изучват от начинающия още в самото начало с голям интерес, не се забравят лесно и спомагат много за вникване в строежа, духа на езика и за усвоението на винителния падеж.

IX.

Учебникжт трябва да сждржа и кратка христоматийка с отбрани статийки и стихотворения. Статийките желателно е да бждат предимно от житейско-конкретен характер за обогатяване речника на учащия с повече честоупотребяеми думи.

X.

Желателно е, речниците, приложени кжм учебника, да сждржат повече общи и честоупотребяеми думи, а не само сждржащите се в уроците. Особено е нужно, според мен, бжлгарско-есперантския речник да сждржа повече думи, понеже самоизучващият езика, а сжщо и курсистите и учениците, нямайки, като новаци, на разположение пжлни речници, често искат да намерят в приложения речник бжлгарски думи, преведени на есперанто, за да ги употребят в есперантската си реч. А беднотата на речника ги спжва, незадоволява и отчайва, ако не намерят у някого помощ. Тжй че, за да бжде учебникжт и добжр самоучител, нужно е да се приложат кжм него и 2 по-пжлни речници, които, за да не заемат много място, могат да се напечатат с по-дребен шрифт. Подобни речници са приложени кжм учебника на г. Крждстанов.

Естествено, при удовлетворението на тия, а може би и на други още изисквания, които ще бждат изтжкнати от есперантистите вжобще, учебника ще стане по-обемист и цената му ще се повиши, но, струва ми се, тя ще требва да бжде около 20 лв., което не е скжпо за днешните времена.

28. май 1923 г., с. Горско-Сливово.

Г. Желязков.

Кжм коопериране.

Думата кооперация на бжлгарски значи сжтрудничество. Да се кооперират известни хора, да образуват кооперация, това значи да се сжюзят за економическо сжтрудничество, за взаимопомощ.

В борбата за сжществуване изпжква най-важния фактор — взаимопомощта. И ние сме свидетели как навред в природата взаимопомощта се най-широко прилага. За при-

мер на нас хората могат да служат мравките, на чиито общежития можем да завиждаме само. Дори и свирепите вълци, кога падне снег и стадата изчезнат, се събират в глутници за взаимопомощ — коопериpат се. Взаимопомощта е и в основата на човешките общества. Без нея е немислима борбата за съществуване, борбата с природата. Човека сам — не е човек.

В самите човешки общества от друга страна съществува борба. В тая борба, в борба с мощния капитал, слабите жертви на тоя капитал почнаха да се кооперират. И организираната мощ на тези слаби по отделно хорица, е тъй голема днес, че почва да задава страх на всесилния капитал.

В борбата за нашия идеал, ние есперантистите требва да се поучим от живота. Ние требва да схванем добре, че колкото слаби и да сме поотделно, свързани, обединени за сътрудничество, ние ще бъдем сила, чийто глас ще се чува.

Ще каже некой: нали сме свързани в едно дружество? Да, но това е една идейна връзка само. За да имаме сила на земята, необходимо ни е тело — економична организация. И тая именно економична организация е кооперацията.

Явила се в помощ на нашето дело, на нашата идейна организация, тя ще изиграе грамадна рол в движението за международен език в страната ни.

Тя ще бъде здравата економична основа на Българското Есперантско Д-во, от липсата на която до сега последното е било доста спъвано в своята дейност.

Въпроса за създаване на такава економична организация за есперантски нужди е повдиган много отдавна, схващайки значението му за делото. Дори миналата година в София се пристъпи към реализиране на тази идея. По едни или други причини успех не се е постигал. Това не требва да ни обезсърдчава, а напротив, да ни кара по-ревностно да се залавяме за постигането на тази първа цел на нашето движение.

Съзнавайки това, група съмишленици от София, решиха да осъществят тази идея още тази година. Те образуваха новата кооперация, чийто устав е в Софийския Окръжен съд за утвърждение. След като устава бъде утвърден, кооперацията ще почне своята работа. Целта й е да прилага езика Есперанто на практика в търговията, на първо време в есперантското книгоиздателство, като даде на есперантския свет в есперантски превод най-добрите творения на българската литература. Цел на кооперацията е също и

подпомагане финансово движението за международен език в страната ни и на организациите, които представляват това последното.

Посрещната добре, получила подкрепата на целото бжлгарско есперантство, организирано или не, една подобна кооперация има да изиграе най-важната рол в нашето движение в страната ни. Единствена тя е, която може да ни осигури крайната победа. Необходима е, обаче подкрепата, сжзнателна и най-широка подкрепа от от всеки милеещ за Есперанто. Затова нека бжде общ повика всред есперантските среди у нас: Да се коопери раме! Да се сжединим за обща борба! Нека видим ясно, че силите ни са слаби и рискуваме да загинем в световната борба. Временните добри условия, може да изчезнат, може да падне дебел снег и ако ние не сме пригодени за него, ще загинем. Нека образуваме нашата глутница за мирна борба!

Виждайки как тези няколко редове се посрещат с радостни вжзгласи от всички приятели на Есперанто у нас, как те извикват надежда по лицата и готовност за нови жертви и борби, аз още по-високо викам заедно с всички: Да се коопериране!

Д. Симеонов.

Letero el Argentino.

En la pasinta numero de B. E. ni donis eltiraĵon el la letero de unu nia bulgara samideano el Argentino. Nun la sama skribas al unu el niaj redaktoroj novan leteron, el kiu ni eltiras la sekvantajn liniojn:

„. . . Mi ricevis „B. Esperantisto“-n kvankam la adreso estis skribita iomete erare . . . Sed ĉu mi devus sciigi al vi la malgajigan fakton, ke mi estas malsana? Malvarmumiĝis mi kaj elvomis sangon. Jen du monatojn jam mi estas en malsanulejo kaj resano ankoraŭ ne venas,

Писмо от Аржентина

В миналия брой на В. Е. дадохме извадка от писмото на един наш бжлгарски сжидейник от Аржентина. Сега сжщия пише на един от нашите редактори ново писмо, от което извличаме следните редове (превеждаме ги от есперанто):

„...Получих „Bulgara Esperantisto“, макар че адреса беше написан малко погрешно... Ами да ви сжобща ли скржбния факт, че сжм болен? Настинах и повжрнах кржв. Ето два месеца вече сжм в болница, а оздравяване още не иде.

„Hieraŭ min vizitis nia samideano — kunaganto Radion Kolev kaj alportis al mi la pakaĵon, enhavantan B. E. Ĉu vi povas prezenti al vi mian ĝojon kaj kortuŝecon en tiu momento?

„Per manoj tremantaj mi ĝin prenis kaj disfoliumis la gazeton. Mi provis legi, sed nebulo kovris la okulojn, larmoj malklariĝis la literojn . . . jes, larmoj!

„—Ĉu vi estas ploranta? Kio al vi estas? — demandis konsternita mia amiko, kiu min scivole observadis.

„Mi silentis. Io mirinda fariĝis kun mi; la okuloj heliĝis, malfermiĝis mia animo, io dolĉa plenumis mian koron malsanan. Varmega sango disfluis en la tuta mia korpo kaj mi kvazaŭ resaniĝis. Ĉu la balsama forto de Esperanto estis tio?. . .

„Avide kaj soifantanime mi tralegis ĉion; forgesis mi malsanon kaj suferon, vidante la grandan laboron de miaj bravaj samlandanoj. Kaj en tiu stato mi skribis la sekvantajn versojn:

Jes, semantoj ni ja estas,
Fratoj, gloraj sur la tero!
Ni dissemu kun espero
Per la plumo kaj per vorto
Semon de la Esperanto.
Ĉu ja pensas la semanto
Dissemante pri la sorto
Kaj prospero de l' grenero?
Vidu, venas la somero!

„Eble vi estus dironta, ke mi estas poeto? — Tute ne, sed iafoje mi skribis nur por ekzerci mian amatan lingvon.

. . . .

. , ...

„Вчера ме навести нашия сѫидейник-сѫратник Радион Колев и ми донесе пакета, сѫдържащ В. Е. Можете ли да си представите моята радост и трогнатост в този момент?

„С разтреперени рѫце го взех и разлистих списанието. Опитах се да чета, но мѫгла покри очите ми, сѫлзи замѫглиха буквите.,. да, сѫлзи!

— „Плачеш ли? Какво ти е? — запита злисан приятеля ми, който ме наблюдаваше с любопитство.

„Мѫлчах. Нещо чудно стана с мен; очите се проясниха, раз твори се душата ми, нещо сладко изпѫлни моето болно сѫрце. Гороща крѫв се разля по цялото ми тело, и като че оздравех. Дали това беше балсамната сила на Есперанто?...

Сѫс зажаднела душа прочетох всичко; забравих болест и страдание, като видех големата работа на моите неустрашими сѫотечественици. И в това сѫстояние написах следните стихове:

Да, сеячи сме ние.
Братя, славни сеячи на земята!
Нека сеем с надежда
Чрез перо и чрез слово
Семето на Есперанто.
Та нима сеяча мисли,
Като сее за сѫдбата
И успеса на зѫрното?
— Вижте, лятото веч идва!

„Може би ще кажете, че сѫм поет? — Сѫвсем не, но по някога сѫм писал само за да се упражнявам в нашия любим език . . . .

. . . .

„Mallerta laboro, sed ni lasu tion; mi estas antaŭ la sojlo . . . Jen tie ĉi mi sendas unu peson por la X-a. Donu Dio, ke mi postvivu ĝin! Bonan sukceson! Saluton al ĉiuj kongresanoj kaj plej multe al vi

Cv. Arnaudov.

Ni sias, ke multaj, nekonantaj bone la idean flankon de nia movado, ne komprenos tiun emocion de esperantisto kaj tiun grandan amon al Esperanto, kiu ŝprucas el tiu ĉi letero.

Sed ni, kiuj scias, kiajn momentojn en nia vivo donis al ni Esperanto, ni tre bone komprenas la sentojn de nia samideano kaj partoprenas en ili. Tiu letero estas ankoraŭ unu dokumento pri nia interna forto.

Movado, kiu havas similajn porbatalantojn, certe triumfos!

„Нескопосна работа, но нека оставим това; аз сжм на прага... Ето тук пращам един песо*) за Х-я (конгрес на бжлг. есперантисти). Дано даде Бог да го преживея. Добжр успех! Поздрав на всички конгресисти, а най-много вам.

Цв. Арнаудов."

Ние знаем, че мнозина незапознати добре с идейната страна на нашето движение, не ще разберат това вжлнение на есперантиста и тази голяма обич кжм Есперанто, която блика от това писмо.

Но ние, които знаем какви моменти в нашия живот ни е дал Есперанто, ние твжрде добре разбираме чувствата на нашия сжидейник и взимаме участие в тях. Това писмо е още един документ за нашата вжтрешна мощ. Движение, което брои такива борци, сигурно ще вжзтжржествува!

El la jarraporto de la Centra Komitato.

Dum la jaro 1922-1923 ekzistis en la tuta lando 42 esperanto-grupoj, kelkaj el ili fonditaj je la fino de la jaro. Ĉiuj grupoj havis 881 membrojn. Krome la Junulara Ligo unuigas 200 membrojn, entute en la lando dum tiu ĉi jaro estis 1081 organizitaj esperantistoj. Dum la jaro 1921-1922 la grupoj estis 30 kun 750 membroj.

Ĝis la fino de junio 26 el la grupoj kun 834 membroj pagis la konvenan por la jaro membro-kotizon. Dum la jaro 1921-1922 membrokotizon pagis 22 grupoj kun 550 membroj.

Dum la 1922-1923 financa jaro la Societo havis:

Enspezojn:		Antaŭvidita en la buĝeto	diferenco
de membrokotizaĵoj	5811·50	8000	— 2188·50
„ abonpago . .	14242·50	18000	— 3757·50
„ anoncoj. . .	577·80	100	+ 477·80
„ helpoj por la org.	1703·50	1500	+ 203·50
„ vendo de m. libr.	377·—	1600	— 1223·—
„ aliaj eldonaĵoj	11869.65	—	+ 11869·65
„ aliaj fontoj . .		2700	— 2700·—
Entute .	34581·95	31900	+ 2681·95

Pro la pli frua okazigo de la Nunjara kongreso ni esperas ankoraŭ enkasigi sumojn de la buĝeto por 1922-1923 jaro, precipe de abonpagoj, ĉar la lasta numero de la IV jarkolekto de la organo aperos post la kongreso. Al tio nin kredigas ankaŭ la fakto, ke la organo havis 700 abonantojn kaj pagis sian abonpagon malpli ol 500 personoj. Do ni povas atendi, ke ankaŭ la ceteraj faros sian devon kaj la antaŭvidita sumo eniros en la kason.

Dum la sama periodo la societo havis

Elspezojn:		antaŭvidita	diferenco
Por la presado de la organo	10209·90	12000	— 1790·10
„ ekspedo	793·75	2000	— 1206·25
kancelariaj elspezoj	1500·80	3000	— 1499·20
por kongresaranĝo	560·—	1500	— 940·—
Salajroj	5326·	6000	— 674·—
diversaj	562·—	1000	— 438·—
Certe pagota sumo por la . presigo de 10—12 n-oj de la organo kaj ekspedo. . . .	3760·—		
nericevitaj salajroj	174·—		
entute elspezoj	22886·45	25500·—	— 2613·55

Laû tiu ĉi tabelo nur la elspezoj por la preso de la organo superas la antaŭviditan en la buĝeto sumo — kaŭze de la plialtigo de la prezoj precipe por la lastaj tri numeroj. En tiu cifero estas kalkulata ankaŭ la sumo por la kovriloj de 10-11 numero, kies kosto estas pagita de samideano kaj estas enskribita kiel enspezo en „helpoj por la organo“. En ĉiuj aliaj punktoj estas konstatebla granda ŝparemo.

Ne estas definitiva ankaŭ la cifero pri elspezoj por kongresaranĝo, ĉar ni ankoraŭ ne scias ĉiujn faritajn elspezojn. Certe ili superos la antaŭviditan sumon, sed ne malpli grandaj estos ankaŭ la enspezoj.

La diferenco inter la en-kaj elspezoj — levoj 11695·50 — estas la neta profito por la Societo de ĝia tutjara agado. Tiu ĉi sumo superas la antaŭviditan en la buĝeto (6400) per 5295·50 levoj.

Tiu ĉi fakto povas nur ĝojigi nin kaj nin esperigi je pli bonaj rezultoj dum la venonta jaro. Ĉar la novan jaron la Societo komencos per sia propra kapitalo atinganta la sumon 15637·10 levoj.

De tiu ĉi sumo je 30 junio estis en la kaso levoj 7326. La cetera sumo estas uzita por la II eldono de la lernolibro de kiu la societo ankoraŭ havas ne venditaj 3000 ekz., por la eldono de la broŝuro pri la Venezia konferenco kaj de la kongresaj ilustritaj poŝtkartoj kiuj ankoraŭ ne estas venditaj.

Diversaj personoj: samideanoj kaj lokaj grupoj ŝuldas al la societa kaso 8337·70 levojn por donitaj al ili lernolibroj. La societo siaflanke ŝuldas al samideanoj 10597·20 levojn por donita de la lastaj prunto okaze la eldono de la lernolibro kaj ankoraŭ ne redonita.

La kasa oboroto atingis ciferon 78242·70, kompare kun la pasintjara oboroto (15771·80) ni havas kvinobligon. La tuta oboroto de la Societo superas 230000.

La ciferoj estas tre kuraĝigaj. Kaj kuraĝe kun plenespero ni rigardas al la estonto. La kaŭzoj de tiu ĉi rimarkinda financa progreso de nia malforta societo ne ĉesis kaj daŭros ankaŭ por la venonta jaro, kiu promesas pli bonajn kaj ĝojigajn rezultojn.

Ni esperu laborante kaj laboru esperante.

Esperanto -- Movado.

ENLANDA

— La Komerca kaj Industrta Ĉambro en Sofia donis al la Societo subvencion da mil levoj por bulgarlingva eldono de la protokoloj de l' Venezia konferenco.

G.-Orehovica. — Dum la jaro la fervora samideano Bogomil Radoslavov gvidis kursojn por lernantoj de la progimnazio. La kursoj finiĝis per ekzamenoj kun tre bona sukceso.

Dupnica. — Je 16 junio okazis la jarkunveno de la grupo „Suno". Elektita nova estraro: sekr.-kasisto. Ljubomir Ĉomakov, membroj: Todor Miĵorov kaj Ivan Badinski.

De Dupnica ni ricevis jenan Sciigon:

Regiona Instruista Societo „Hristaki Pavlovic“ Dupnica.

La regiona Instruista Societo en Dupnica „Hristaki Pavloviĉ“ en sia kunveno de 17 junio j. k. inter alie elaŭskultis s-on Ljubomir Comakov, kiu parolis pri la bezono de la internacia lingvo „Esperanto“ kaj tralegis la Manifeston de la Geneva Pedagogia Konferenco. Konsiderante la senteblan bezonon de internacia lingro kaj akceptante tre favore la alvokon de la internacia instruistaro, ni, la instruistoj de la nomita societo, unuanime decidis subteni kaj klopodi por la akceligo de Esperanto.

Dupnica, 17.VI. 1923.

Получихме от Дупница следното сжобшение:

Околийско Учителско Д-во „Хр. Павлович“ гр. Дупнийа.

Дупнишкото околийско учителско д-во „Христаки Павлович“ в сжбранието си на 17 т. м. между другото изслуша Любен Чомаков, който говори за нуждата от международният език „Есперанто“ и прочете манифеста на учителите от Женевската Педагогическа Конференция.

Схващайки осезателно тази нужда и приемайки с пжлна б.агосклонност апела на всесветското есперантско учителство, ние учителите от казаното дружество, единодушно решихме да подкрепим и ратуваме за преуспев. на есперантската идея.

Дупница, 17.VI. 1923.

ALILANDA.

Италия. В Падуа се водят два заджлжителни курса в Джржавния Тжрговски Институт.

В Удине, под покровителството на Народният Университет, в Джржавния Технически Институт са отворени два паралелни курса.

Китай. На 15. декември м. г., по случай рождения ден на Заменхоф (автора на Есперанто), в Джржавния Университет е било уредено специално тжржество. Грамадната университетска зала е била препжлнена от посетители, между които голям брой видни общественици. Сжбранието е било открито и председателствувано от ректора на университета г. Д-р V. P. Chai, който е говорил за Заменхоф и нуждата от международен език. Присжтствували сж и говорили представители на Председателя на републиката и на министра на Просветата.

Румжния. В Арад (в „Свободния Лицей“) и в Сибиу (в Internationale Sprachschule) Есперанто е вписан в учебните програми.

Русия. На 25. април в 17.30 ч. Е. К. Дрезден (подпредседател *Вцик**) е държал сказка на Есперанто по радиотелефона „Нужен ли е за пролетарията междунар. език". Лекцията е била чута в 300 градове и е била хроникирана от вестниците.

От м. януари т. г. е вжзобновил работата си Киевският Еспер. Институт, който е под покровителството на Киевския Губернски Отдел на професионалното образование.

В Йегозйевск (Моск. Губерн.) в азиаторското училище е основана есперантска група (20 чл.), която води курс с подкрепата на управлението на училището.

В Барнаул (Сибир) Есперанто се преподава вжв всички класове от IV нагоре.

Урагвай. В Монтевидео пред членовете на Червения Кржст е говорил професор Е. Легран. Држжавния Сжвет по Просветата официално е препоржчал на учителите да присжтствуват на сказката.

Швеция. С подкрепата на държавата Есперанто се преподава в Техническото вечерно училище в Gävle.

Япония. Според сведенията от Председателя на Студентската Есперантска Организация (г. Joshi Hishiguro – Nagoya) в Япония есперанто се разпространява повече от задоволително; за сега там има не по-малко от 40,000 души есперантисти.

Sciigoj — Известия.

— S-ro St. Minkov, D. UEA, petas nin sciigi la jenon: III-a Rumanlanda Esper. Kongreso okazos en Timisoara — Banato — Rumanio je la 27—29 de Julio 1923. La kongresa kotizo estas 50 rumanaj leoj; aliĝiloj kaj kongreskartoj por fervoja rabato estas haveblaj ĉe s-ro St. Minkov, str. Niŝka, 77 — Sofia.

Laŭ la sciigo de la Kongresa Organiza Komitato, niaj rumanaj samideanoj zorge arangis ĉiujn preparojn por la bona sukceso de tiu kongreso kaj varme invitas, ke la bulgaraj esperantistoj are vizitu ilian III-an kongreson, kiel tion ili faris la lastan jaron en Cluj.

Certe multaj partoprenantoj ĉe la lasta memoras ankoraŭ la koran akcepton kiun ili trovis en Bukureŝto, kaj la interesan vojaĝon al Cluj.

---

*) Всерусийски Централен Комитет.

La zorgo pri la rabatvojaĝo kaj la dormejoj estas jam decidita de K. O. K.

— **По случай** X-ия конгрес на бжлгарските есперантисти, отпечатан е „Манифест“ кжм бжлгарските граждани от Централния Комитет на Бжлг. Еспер. Д-во. Умоляват се групите, на които е разпратен манифеста, да се погрижат и го разлепят на места, гдето би се запазил по-джлго.

За Загреб и Нюрнберг

Известява се на желающите да посетят конгресите в Загреб и Нюрнберг:

I. Билет от Цариброд до Загреб струва 170 динара трета класа (равно на толкова лева по днешния курс). На конгресистите се дава 50 на сто отстжпка тжй че те с 170 динари ще отидат и ще се вжрнат. Тази отстжпка не се отнася и за отиващите в Нюрнберг — те плащат цела такса.

II. Направени сж постжпки за безплатна виза на паспортите от сржбската легация, но вжпроса не е още разрешен.

III. От наша страна са направени постжпки за издаване на паспорти без формалности и при минимални такси — резултата ще се сжобщи допжлнително с окржжно.

IV. Тези, които от Загреб ще проджлжават до Нюрнберг заплащат за билет III класа 250-300 динари само за отиване и толкова за вржщане.

V. Тжй като цените, в зависимост от курса на парите, се постоянно менят, не може точно да се определи колко ще коства престояването на ден в конгресните дни. Вжв всеки случай нема да бжде по-скжпо отколкото е днес у нас, особенно за тези, които използват днешното подобрено сжстояние на лева.

VI. Обржща се вниманието на тези, които пжтувайки за Нюрнберг мислят да престоят в Загреб за конгреса там, че те непременно трябва да изпратят „Aliĝilo“ заедно с следуемата се конгресна такса, сжгласно сжобщението в попжрвия брой на „Bulgara Esperantisto“. Това е от значение за самите тях, защото по тоя начин ще има кой да се погрижи за квартири.

X-a Bulgara Esperanto—Kongreso.

12—15 julio en Tirnovo.

Lasta komuniko.

DEFINITIVA PROGRAMO.

11. julio. — Alveno de la kongresanoj. Vespere en la urba ĝardeno okazos interkonatiĝa vespero.

12. julio. — $9^1/_2$ h. Solena malfermo de la kongreso. Elekto de kongresestraro kaj komisioj.

15 h. Laborkunsido: Lego de la jarraportoj de la Centra kaj Kontrola Komitatoj. Diskutoj pri ili.

17. h. Malfermo de la subkongreso de la Junulara Ligo-

21. h. — Esperantista amuzvespero je la honoro de la kon. gresanoj.

13. julio. — 8. h. Laborkunsido: Diskutoj pri estonta agado. Ŝanĝoj en la statuto.

14. h. Referaĵoj: 1. „Esperanto-movado inter la bulgara junularo" de Cv. Cvetkov el Karlovo; 2. „Ekzisti-rajto de la Junulara Esperantista Ligo en Bulgario" de P. Taŝov, prezidanto de la Ligo.

16 h. Fakkunsidoj: de la Junulara Ligo, de komunistoj, de verkistoj kaj literaturistoj.

21. h. Koncerto de blinduloj.

14. julio. — 8 h. Laborkunsido: Buĝeto. Elekto de novaj Centra kaj Kontrola Komitatoj.

14 h. Referaĵo: „Kia devas esti la Esperanta lernolibro", de G. Jeljazkov.

16 h. Fakkunsidoj kaj konferenco de la esperanto—lektoroj.

15. julio. — Antaŭtagmeze: Referaĵo: „La vojo dè l'paco" de E. Balaŝ (Rumanio). Fermo de la kongreso. Trarigardo de la urbaj vidindaĵoj kaj la ĉirkaŭaĵoj.

Posttagmeze ekskurso al proksima Monaĥejo kaj forveturo de la kongresanoj.

Veturado. — La kongresanoj ricevos 50% rabaton sur la fervojoj. Certigilon por la rabato ricevos ĉiu aliĝinto.

Loĝado. — La taksoj en hoteloj estas ĝis 20 levoj po lito kaj po vespero — laû la rango de la hotelo kaj de la ĉambro.

La kongresanoj en privataj domoj pagos 8—10 levoj po vespero.

Estas komunaj senpagaj loĝejoj.

Manĝado. — Bona tagmanĝo kostas 15—20 levojn. En la engaĝitaj restoracioj 20% rabato por la kongresanoj.

Estos aparta kuirejo por la vegetaranoj.

La prezoj dum la somera sezono certe malaltiĝos ĉar Tirnovo kun sia ĉirkaŭaĵo estas granda centro de legom-kaj fruktproduktado.

Forpermeso por la ŝtatoficistoj kaj trudovakoj. — Al ĉiuj ŝtatoficistoj kaj trudovakoj estas donita de la Ministeria konsilantaro 6-taga forpermeso por partopreno en la kongreso.

Ĉiuj interesatoj de nun prizorgu sian forpermeson, kiu estas donita per decido (постановление) IX, protokolo № 60/923 jaro kaj kun № 1868 de 8 junio 1923 estas sciigita al ĉiuj ministerioj.

Kiel atestaĵo por la forpermeso servos la kongresa karto kian ricevos ĉiu aliĝinto al la kongreso.

Vizo de pasportoj por la fremdlandaj gastoj. — Ĝis la lasta momento ni ne havas sciigon pri la rezultoj de nia peto tiurilata, sed ni estas certaj ke kiel pasintjare ankaŭ nun la gastoj el alilando ricevos senpagan vizon de pasportoj.

Gastoj el alilando. — La kongreson vizitos ankaŭ samideanoj el la najbaraj landoj. Inter ili estas la konata grandindustriisto Henriko Fischer el Bukureŝto.

Албума на бѫлгарските есперантисти ще бѫде готов за конгреса и в Тѫрново ще се раздаде на записалите се, които посетят конгреса. Побѫрзайте да внесете допѫлнителните вноски.

Aliĝoj:

El Petriĉ: Stefan N. Vardev, Teodor K. Popov, Jvan S. Koĉev, Timĉo N. Guŝterov, Koĉo Popov, Jvan D. Haĝiev, Manĉo Georgiev, Atanas Zanov; Mehomio: T. Belĉev; Sevlievo: Doĉo T. Stanev, Konstantin G. Kostov; Sofio: Gergi Hr. Gaŝevski, David Grasiani; Aleksandr Blagoev; Varna: Georgi Sapunĝiev, Jeljasko Todorov, Zora Mladenova, Georgi Vulev; V. Tirnovo: Nestor Ionkov; Gabrovo: D-r Botjo Zanov, Giĉo Todorov, Koljo Benev, Ljubomir Avramov, Stojan Ivanov, Stefan G, Conkov, Nedko H. Zelenogorski, Vasil Tabakov, Donka Hr. Prodanova, Ginka Iv. Bojĉinova, Denĉo Iv. Bojĉinov, Ivan Matov, Hristo Kolev; Stara Zagora: Boris Damjanov, Stefan Glavalakov; Gor. Orehovica: Ivan Pastrabov; Stubel: Radoslav K. Triĉkov, Todorka R. Triĉkova; Kemanlar: Petr Georgiev; Suhindol: Nikola G. Menkov; Hlebovo: Filip Martinov; Batak: Nikola G. Vezev, Ilija T. Bojanov; Rahovo:

Boris Kavalĝiev; Omur Bej: Stojan Dimitrov; Cluj: Ilario Vasàrhelyi; Jambol: Ivan N. Draganov, Georgi Hlebarov; Dojĉo K. Kolev, Dojĉeva K. Koleva; Petriĉ: Kostadin Nikolov, Koĉo Velev, Marko Velev, Georgi Lazarov; Sofio: Nisim Ronkov, Aleksandr Nakov, Rale Bojaĝiev, Meĉislav Stankeviĉ, Dimitr Belev, Stefan Minkov, Kolonelo Konstantin Hristov, Kiro P. Georgiev, Panajot Kolev, Atanas D. Atanasov Emilia A. D. Atanasova, Donka Abaĝieva, Radka D. Atanasova, Angel St. Nikolov, Boris Panĉev, Elisaveta Dejanova, Georgi Fandikov; Radomir: Kiril Stojanov, Evlogi Ivanov, Dimitr St. Nenkov, Plovdiv: Todor Karaĝiev, Jordanka Ivanova; Stara Zagora: Inĝeniero T. Gospodinov, Sino inĝ. T. Gospodinova, Georgi Kasabov; Karlovo: Cvetan Cvetanov; Pleven: Ivan Gunĉev, Hristo Gunĉev; Varna: Dimitr Zlatarov, Aleksandr Malĉev, Milko Mladenov, Sofia Karaĝanĉeva, Ivan Dinĉev; T. Pazarĝik: Hristo Ŝarenkov, Ali Nazmi, Kadri Raŝidov, Ŝevket Aliev, Ivan Iv. Vlaev, Stojanka Stojanova, Simeon Penev, Dimka Georgieva, Ivan Rajkov, Dimitr Atanasov, Toma Angel Nikolov, Jordan St. Lupov, Jak M. Beharov, Georgi M. Evropejski, Kostadin P. Naumov, Vladimir T. Popov, Stoimen Mihailov; Popovo: Georgi Kalĉev; Vidin: Ivan Goranov, Nedelko Hristov, Asen Cenov, Petr Kolev, Dimitr Velkov, Ivan P, Hristov, Ilia Mikov, Slavĉo Velkov, Gica Nikolov, Sino G. Nikolova, Vladimir Lazarov, Sino Slava, V. Lazarova, Danka Petkova, Nadja H. Cekova, Slava Lazarova, Georgi Simeonov, Georgi Petrov, Aleksandr Cvetanov, Zagreb (Jugoslavio): Duŝan Maruzzi; Sliven: Georgi Gjulmezov, Nikola Konstantinov, Dimitr Jurukov, Vasil A. Slavov, Penka V. Slavova, Jana Ruseva, Stefana Velikova, Mara Kuteva, Stela Konstantinova; Kazanlak: Todor Iv. Todorov, Belogradĉik: Konstantin Konstantinov, Georgi Nikolov, Georgi Mladenov, Ivan Stavrev, Ivan Petrov, Pantelej Iv. Nikolĉev, Georgi Tomov, Georgi Dimitrov, Stefan Ikonomov, Petr Cankov; Breznik: Asen Bunĝulov, Ljubomir Stoev; Panagjuriŝte: Petr Atanasov; Ŝumen: Ekaterina Pavlova, Dimitr Petrov, Belĉo Pavlov; Kjustendil: Georgi Trajĉev; Nevrokop: Todor Baltov, Ivan P. Ĝarov; Gabrovo: Vasil Pravĉev, Ivanka Pravĉeva; Meĥomia: Niko Kondev, Sino Radka N. Kondeva, V. Tirnovo: Vasil M. Ŝiŝkov, Georgi D. Botev; Gor. Orjahovica: Georgi Baĉvarov.

Ĝis nun aliĝis pli ol 250 kongresanoj. Pro manko de loko ni ne publicos ilian nomaron.

Трети Младежки Есперантски конгрес

Тжрново, 12—15 юли 1923 г.

I.

Дневен ред:

1-во заседание.

Откриване на конгреса.
Избиране бюро за водене на заседанията;
Проверка на пжлномощията;
Отчет на центр. н-во.

2-ро заседание.

Изменение на устава;
Приемане нови клонове;
Избиране централа за идната година.

3-то заседание.

Изработване план на дейност за идната година.
Разни.
Закриване на конгреса.

II.

В последно време кжм М. Е. С. се присжединиха следните младежки есперантски групи:

1. Горна-Джумая — Fajrero с 14 члена
2. Лжджене-Чепино — Ĉepina Valo с 10 члена
3. Дебелец, Тжрновско с 22 члена

Bonega memorajo pri la X-a kongreso.

Kartoj kun la belega bildo de la kongresurbo.

SAMIDEANOJ:!

Antaŭ la kongreso skribu al viaj amikoj nur sur tiuj kongreskartoj por propagandi la kongreson.

Mendu tuj, ĉar la provizo estas tre malgranda.

La ekzemplero 1 levo. Por mendoj de pli ol 100 ekz. 20% rabato.

Ciam antaŭpago! Mendo sen mono ne estas plenûmata!

Mendu ĉe la Societo: Sofia, bul. Maria Luiza 46 aú ĉe Anton Pomakov, Tirnovo, str. vojniska 2225.

Preseraroj. Pro kulpo de la kompostisto sur paĝo 150, linio 8 de supre restis grava eraro: presite vento anstataŭ ventro.

Kelkaj aliaj preseraretoj ne malkomprenigas la tekston — ni petas de la legantoj pardonon.

и вржщането от гимназията. И туй се чувствува особено за ония гимназии, както е шуменската мжжка, които са отдалечени доволно много от центжра на града, и то както за преподавателя-лектора, така и за самите ученици.

Понеже Есперанто е факултативен предмет, естествено е, че на заджлжителните, както дирекцията, така и самите ученици, ще сжсредоточат всичкото си внимание; последните, като изпитват неудобството, идяще в разрез с необходимото им време за подготовка на важните и заджлжителни предмети, започват да гледат пренебрежително и с все по-малжк интерес на уроците по Есперанто, или дори като на бреме. Идея привлекателна и грандиозна по своите последици, от която никой не трябва да се чуждае, защото носи само блага за учащата се младеж и за народа, която трябва всеки да поощрява, реализирана вече с официалното ѝ преподаване у нас, за гордост на страната ни, но практически не добре разрешен вжпроса, така както се изисква, преценявайки значението ѝ.

Ако се сжзнава ясно нуждата и ползата от Есперанто за учащата се младеж, и ако джржавата разходва средства за лекторите, то трябва да се направи от нейна страна всичко вжзможно, за да може преподаването на Есперанто и изучването му от учениците, да не бжде бреме както за лекторите, така най-вече за самите ученици. Това обстоятелство трябва да се вземе пред вид, както от министерството на народната просвета, така и от директорите на гимназиите, като направят всичко вжзможно, щом признават казаната полза за учениците от знанието на есперанто, за уреждане вжпроса така, че да се премахне цитуваното неудобство — бреме. По ползата от Есперанто, разбира се, спор не може да има Миналогодишната международна конференция в Женева устроена от института „Жан-Жак-Русо“ за Есперанто в училищата ясно показа колко Есперанто е разпространен, как той все повече и повече привлича вниманието на педагозите, какво помагало се явява той за учениците, за училището, при изучването на чуждите езици, за разширяване техния крж гозор, за увеличение интереса кжм чуждите страни и народи и за ония чувства на взаимна любов, симпатия и доверие, за международна солидарност, които се всаждат у учащата се младеж чрез Есперанто.

Имайки пред вид непосредствената полза от взаимната кореспонденция с юноши и вжзрастни от най-различни страни, народности, занятия, обществено положение; тая от екскурзиите, при които юношите и децата ще могат да разговарят сжс своите вржстници от сжседните и други страни;

че учениците в една година (2 часа седмично) ще усвоят езика, който ще им даде вжзможност да четат обширна есперантова литература и периодически списания, както и сами да пишат и превеждат на Есперанто, — няма какво да се спирам на голямата важност на преподаването и изучаването на Есперанто в нашите гимназии.

Не зная, но ми се струва, че Есперанто у нас трябва да се преподава в последния или предпоследния клас на гим назиите — на съзнателни вече ученици, които вжпреки всички неудобства, ще следват редовно курса; или пжк, за да послужи за увод при изучването на чуждите езици, както и за по-добро изучаване на матерния — по-рано, преди да се почне изучаването на чуждите езици.

Този вжпрос от компетентно място трябва да се проучи добре, както и от самите лектори по Есперанто.

По мое мнение, преподаването на Есперанто трябва да предшествува преподаването на чуждите езици.

А за учениците от горните класове на гимназиите (VII или VIII) които са изучавали есперанто или в частни курсове, или са получили елементарната подготовка по-рано в самите гимназии, да се устрои специален курс за изучването историята, развитието на езика, живота на автора му, и есперантските оригинални и преводни сжчинения. Тук ще се наблегне на всестранното запознаване с езика, така че той да се владее писмено, говоримо и да се познава отлично неговата литература.

Сега, относно метода за преподаването на есперанто. Според мен, който имам опитността да преподавам Есперанто в устройваните градски курсове от 1905 година насам, както и като бивш лектор в шуменската мжжка гимназия през учебната 1921/22 година, намирам, че най-добрия метод е говоримия — естествения, а не обикновения, остарелия, — чисто граматически метод. Сжществуват на есперанто 2 сжчинения: Kursa Lernolibro от приват-доцента в Женевския университет Edmond Privat, и по-рано издаденото: Kurso Tutmonda от Emilo P. Gasse. Използуването на тези два метода ще донесат отлични резултати. Тях аз приложих при своето преподаване като лектор в гимназията и като ржководител на курсовете в Шумен. Естествения, говоримия метод, свжрзан и с картинния (Bildotabuloj de Thora Goldschmiet), ще направи така интересни уроците и така ще разсее апатията на нашите ученици, известна много добре на преподавателите по чужди езици, щото часовете по Есперанто ще им се струват като приятна забава, а резултатите ще бждат сжвсем други, което както преподавателя, така и

директора и самите ученици схващат още от пжрвия по тоя метод урок.

На бжлгарски имаме вече прекрасното ржководство за Есперанто — Курс по Есперанто, написано от нашия сжидейник и филолог, г-н Атанас Д. Атанасов, което в непроджлжително време претжрпе две издания и с което, безспорно, трябва да се начене и да се довжрши не по-кжсно от пжрвото полугодие. А след това да се пристжпи кжм естествения метод по Kursa Lernolibro и Kurso Tutmonda.

С Kursa Lernolibro — ржководство само на Есперанто; учениците само ще повторят незабелязано граматиката на Есперанто, в главните изрази, с които начева всеки урок и които учителя написва на черната джска; с думите и фразите от тия начални изрази ще се направят маса устни упражнения на Есперанто чрез вжпроси и отговори; всеки 5-и, 10-и и т. н. урок пжк ще даде вжзможност на учениците да разговарят вжрху определена тема. Ако в Kursa Lernolibro преподавателя по необходимост дава на бжлгарски значението на четените изрази и думите, които се сждржржат вжв всеки урок, в метода на Emilo P. Gasse Kurso Tutmonda, пжк се употребява изключително Есперанто без превод.

Когато настжпи пролетта и настанат хубави дни, па и през такивато през зимата, може да се направят многократно есперантски разходки до близката околност, както и да се устроят на полето есперантски игри. Ще се разговаря само на Есперанто.

Тутакси след преминаването на учебника на г. Ат. Д Атанасов, с който обязателно ще трябва да се снабдят учениците, още от самото начало на учебната година, както и с есперанто-бжлгарския речник (пжлен такжв е сжставен от преподавателя в тжрновската гимназия г. Х. Бжчваров) — който учебник и речник ще им бждат настолни книги не само през учебната година, но и за напред, учениците трябва да се вжведат в есперантската кореспонденция; необходимо е още преди новата календарна година, да се публикуват адресите на учениците по отделно, или общо за целия клас, в адресната книга, която всека година Бохемското есперантско дружество издава кжм месец май, и която сждржржа най разнообразни адреси на млади и стари есперантисти от най-различни страни.

Докато се получат адресните книжки, преподавателите ще намерят много адреси в миналогодишните адресници, на есперантисти от респективните вжзрасти, и ще ги дадат на

своите ученици, за да ги използуват. Практично е на пжрво време да се пише до близките страни (Чехославия, Югославия, Германия, Ромжния и пр.)

За икономия в пощ. разноски, може в един плик да се изпращат няколко писма до преподавателите по Есперанто в другите страни. За бедните ученици и ученички добре би било, дори и наложително, да се погрижи дирекцията на гимназията и ресиективното министерство — за да се снабдят безплатно с речник и учебник още в самото начало на учебната година.

Вжв втората половина на учебната година преподавателя ще ориентира учениците в общи черти в историята на есперантското движение и литература, като ги снабди и с някои леки четива, които да четат дома, а в клас може да се използува христоматията Tra la mondo (част I и II) от Bennemann, от която ще могат да се прочетат много анекдоти, разкази и пр.

Ако не е обременително за гимназията, може да се основе ученическо есперантско дружество още през учебната година, или, за да не се отвличат много учениците по изобилно число дружества, в ущжрб на предметите им, да се сжстави такова през летото. Дето пжк няма формирани ученишки дружества, учениците могат направо да се запишат за членове на сжществующите в града есперантски групи на Бжлгарското Есперантско Дружество и да се абонират за списанието Bulgara Esperantisto — поне тези, които могат.

Желателно е да се организира участието на учениците-есперантисти - вкупом, заедно с преподавателят им, в конгреса на Бжлгарското Есперантско Дружество (тази година в Тжрново) и до конгреса в Темешвар (Ромжния), ако не и до международния в Nürnberg (Южна Германия). Да се има пред вид, че идната година всемирният есперантски конгрес може би ще стане в София и за тогава трябва всички да работим трескаво, за да видят есперантистите от цел свет, че Есперанто прогресира не само на думи, но и на дело в нашата страна.

Шумен, 18. IV. 1923 г. *Ил. Силвестриев.*

Tirnovo en la bulgara Esperanto-movado.

La historio de l' esperantismo en nia lando havas tre belajn paĝojn, plenajn je propagandista heroeco dum ĝia naskado kaj en la neatendebla disvolviĝo kaj gloro. Scii tiun historion estas, vere, varme dezirata de ĉiu bulgara samideano. Pro tio niaj

malnovaj pioniroj, kiuj ankoraŭ vivas, ne devas avari sian tempon kaj penon: ili devas rakonti al ni la pasintecon de nia movado.

Paroli pri la enlanda movado, tio sendube signifas paroli pri la naskiĝo kaj evoluo de ĉiu grupo esperantista. La apartaj historietoj de l' grupoj formos la ĝeneralan historion de la bulgara Esperanto-movado.

Precipan intereson prezentas la historio de la Tirnova esperantista grupo „Lumo", kiu ludis gravan kaj signifoplenan rolon en la ĝenerala enlanda movado.

Se sciema samideano ekfoliumus la arkivon de tiu grupo aŭ havus la okazon aŭskulti rakonton de iu el la maloftaj tiamaj esperantistoj, antaŭ li viciĝus ĉeno da faktoj kaj agoj, kiuj altirus tuj lian atenton.

„Ni, kelkaj junuloj — amikoj (Nikola Haralambev, Angel Mirĉev, Aleksandr Jordanov, Paskal Paskalev, Kanazirski), scivolemaj, sciencemaj, — tiel ekrakontis al mi foje unu el tiuj malnovaj samideanoj — dum bela dimanĉa tago de monato majo aŭ junio (mi ne povas ĝuste rememori), en jaro 1899, kiel ĉiam, laŭ kutimo, kunvenis en la urba ĝardeno; ripozante sub la densaj ombroj, pridiskutinte diversajn temojn, ni ektuŝis ankaŭ la problemon pri internacia lingvo. Unu el ni (mi ne povas rememori lian nomon) sciigis, ke en Okcidento tre disvastiĝas unu artefarita lingvo, nomata Esperanto, — lingvo de l' riĉuloj. Tiu interparolo interesigis nin ĉiujn pri tiu lingvo. Baldaŭ ni posedis kva folian broŝureton de Georgi Oreŝkov, kiu prezentis la gramatikon de la lingvo kaj ekzercojn. La mirinda facileco de la lingvo kaj ĝia logika konstruo entuziasmigis nin, kaj ni komencis serĉi pli plenan lernolibron. Nia rondo eksciis, ke ekzistas lernolibro de Hristo Popov, instruisto en Dolna Orehovica. Mi kaj Nik. Haralambev iris piede tien, trovis s-ron Hristo Popov kaj aĉetis lernolibron. Ellerninte la lingvon, nia rondo oficiale konstituiĝis en grupo „Lumo" la 30. decembro, 1900. Per tio ni komencis organizitan propagandon. Vigla agado kaj vivo ekbolis en la grupo. La afero kreskis.

„En la sama jaro (1900) revenis el Ruslando la frato de N. Haralambev — Hristo Haralambev. Li estis lerninta tie, kiel studento, la lingvon kaj estis perfektiĝinta. Klera, kapabla organizanto, kun vastaj planoj pri Esperanto-agado en Bulgario, li enverŝis novan forton en la grupon kaj multe vigligis ĝian agadon. Multenombre vizitataj kursoj, oftaj amuzvesperoj, paroladoj propagandaj, intimaj kunvenoj, konataj sub la nomo „Barĉo", kie ni perfektigis niajn konojn, propra klubejo, orkestro, bibliotekoj, ekskursoj ktp., ktp — ĉio ĉi elokvente montras la

bildon de la enurba movado. Bedaŭrinde el la riĉa grupa inventaro de tiu bela tempo restis ĝis nun nur la orkestra tamburo! Ĉio alia perdiĝis.

„Dum monato majo, en 1906, la grupo eldonis unuan hektografiitan numeron de sia organo „Lumo"; redaktis ĝin Hristo Haralambev. Baldaŭ tiu ĉi gazeto trakuris la ceterajn samideanojn en nia lando kaj estiĝis unuiganta nodo de la vivo esperantista en Bulgario. Tio donis al la L u m a n o j ideon kaj esperon organizi la enlandan movadon en Bulgara Esperantista Ligo. Dum marto, 1907, estis dissendita cirkulera invito por kongreso, okazonta dum la somero. Konsento kaj kunsento reeĥis responde el ĉiuj grupoj. Kaj la 5.—6. de aŭgusto 1907 kunvenis en Tirnovo la organiza kongreso, kiu metis la fundamenton de la Bulgara Esperantista Ligo. La gazeto „Lumo" fariĝis organo de tiu ligo".

Tion rakontis al mi malnova samideano. Mi interesiĝis kaj trastudis ankaŭ la arkivon de la grupo, el kiu mi ekkonis la daŭrigan vojon de ĝia agado. Mi skizos ĝin mallonge.

Dum la ja o 1908/9 la centro de la Bulgara Esperantista Ligo translokiĝis en Ŝumenon, kie ankaŭ estis redaktata post 1908 la liga organo.

Ĉirkaŭ 1909—10 aperis bedaŭrindaj malkomprenoj inter la grupo „Lumo" kaj la Ligo. Pro tio dum kelka tempo la grupo funkciis memstare, ne estante en la Ligo. Post kiam la IV kongreso de la BEL en Sofio (1900) decidis unuigi la ligan organon „Lumo" kun „Rumana Esperantisto", organo de la Rumana Esperantista Societo, kreinte el la du gazetoj unu komunan organon „Danubo", Hristo Haralambev rekomencis private eldoni la gazeton „Lumo" kiel organon de la grupo; jam la gazeto estis malgrandformata.

La Balkana milito (1912—13) estis forta bato sur la grupo. Ĝi kaŭzis gravan malorganizon. Inter la aliaj viktimoj ĝi rabis la energian inspiranton de la grupo, Hristo Haralambev, kiu falis en la batalo apud Bunar Hisar.

La revenintaj post la fino de l' milito samideanoj estis sufiĉe lacaj por komenci denove la pacan bataladon sur la kultura kampo. Ili preskaŭ forgesis la testamenton de sia mortigita gvidinto. La granda ruiniga tertremo en 1913, kiu sufiĉe grave difektis la urbon, plimultigis la zorgojn ĉiutagajn kaj deflankigis ankoraŭ onin el la sociaj kaj kulturaj movadoj, inter kiuj ankaŭ el la esperantista movado. En tia kompatinda stato revenis el la milito la fervora kaj agema samideano Ivan Nenkov, unu el la fidelaj kunagantoj de Hristo Haralambev. Li tuj komprenis, ke en tia momento ripozo ne estas permesebla, por ke ne perdiĝu la fruktoj de la granda laboro kaj penado ĝis

la milito. Li kolektis la pli agemajn membrojn, organizis kurson, kaj tiel li sukcesis subteni la vivon de l' grupo ĝis kiam komenciĝis la nova milito en 1915. Tiu ĉi milito jam sukcesis tute endormigi Esperanton en Tirnovo. Oni kredis, ke la movado jam mortis, ĉar neniu parolis pri Esperanto dum preskaŭ kvar jaroj!

Sed ne povis morti tiu movado. Ree dank' al la malnova pioniro Ivan Nenkov. Post la fino de l' milito jen eksentiĝis nova intereso pri Esperanto inter la juna generacio. Ni, la junuloj, ekkonis kaj ekamis Esperanton, kaj ekstaris en la vicoj de l' movado. Kiam ni ekkonis ankaŭ la gloran pasintecon de nia movado en Tirnovo, ni ambiciiĝis atingi denove tiun supron, ĝis kiu estis atinginta nia malnova grupo. Ni trovis la helpon ankaŭ de la malnovaj, spertaj kaj kapablaj samideanoj: Ilia Zlatev kaj Haralambi Baĉvarov, kun kies kunhelpo ni komencis pli viglan propagandon.

Kaj ni kredas, ke nun ni inde daŭrigas la vojon de la Veliko-Tirnova grupo „Lumo", kiun testamentis al ni ĝiaj kreintoj!

Tirnovo — Anton M. Pomakov.

Какжв тряба да бжде учебника за изучването на Есперанто.

По повод поканата на г. Атанасов, лекторите и ржководителите на курсовете да направят бележки вжрху учебника му, за да ги има предвид при третото издание, считам за нужно да публикувам в списанието своите бележки, като 2-годишен ржководител на курс, за да дам повод от своя страна за публична размяна на мисли вжрху тоя тжй важен вжпрос. Мисля даже, че г. Атанасов, респ. дружеството, тряба да дочака конгреса в Тжрново, кждето самия конгрес или най-малко конференцията на лекторите тряба да се занимае с вжпроса за устройството на еспер. учебник, и изказаните ценни мисли, основани на опита, да се вземат предвид при третото издание, само ако належащата нужда не наложи предконгресното излизане на изданието.

Прочее, ето мойте бележки:

I.

За сега учебникжт на г. Атанасов, както и всички до сега излезли учебници и ржководства за изучването на Есперанто, служи едновременно за изучването на езика по три

начина: 1) самоучене, 2) изучване в курсове и 3) изучване в реалките. В бѫдеще, когато нашето движение се разрастне още по-вече, може би, ще се сѫздадат специални учебници за самоучащите се, за курсовете и за гимназиите, собствено за училищата, но днес за днес един учебник за изучването на Есперанто тряба да удовлетворява, до колкото е вѫзможно, изискванията и на трите начина на изучване. Моите бележки имат предвид предимно изучването в курсове и самоученето, но разбира се, неизбежно ще засегнат и изучването в училищата.

Прочее за курсовете количеството на уроците тряба да бѫде по-малко, а може би и за реалките, кѫдето се има на разположение една година за изучването с по 2 часа седмично при дѫлги ваканции и др. празнични дни. Но за реалките нека говорят лекторите. 45 урока за курсовете са много, понеже те обикновено траят по 3, а по някога и по 2 месеца с по 3—4 часа седмично. При 3-месечен курс с по 3 часа седмично имаме всичко 39 урока, а при 2-месечен курс с по 3 ч. седмично имаме всичко 26 урока. Ясно е прочее, че за да се вземат 45 урока в 26 или 39 часа (уроци), нужно е прибѫрзване и претрупване, вследствие на което ще имаме незадоволителни резултати. А като се има пред вид, че не всички записани в началото на курса остават до края и повечето напущат след 2-ия месец, то затова учебниците за курсове тряба да се сѫставят сѫс сметка, щото за 2 месеца с по 3 часа седмично да се минат всички уроци с цялата граматика, като по такѫв начин се използва началното увлечение и в кратко време се добият елементарни познания. А след втория месец, по желание на курсистите, изучването може да се продѫлжи по христоматийката, сѫс свободни устни и писмени теми и пр. Затова учебника за курсовете тряба да сѫдѫржа най-много 25 урока за изучване на граматиката.

В учебника трябва да се представят непременно и рѫкописните букви, които г. Атанасов е пропуснал. Това е особено важно за самоуците, някои от които се случва да не познават или слабо да познават латинската рѫкописна азбука. Добре е даже да има 3—4 урока с рѫкописен есперантски текст, а сѫщо и фонетически превод в пѫрвия урок: aŭdi-ауди, komenci — коменци и пр.

III.

Пѫрвият и вторият, па даже и третият уроци, но особено пѫрвият и вторият, трябва да сѫдѫржат само думи познати на учащия, каквито сѫ всички употребяеми в оби-

Libroj kaj gazetoj

Libroj

Есперанто-бжлгарски речник от Х. Бжчваров, 252 стр. шестнайстина в 2 колони; цена 35 лв. (подвжрзан — 48 лв.).

С проникването на есперанто в разните отрасли на живота, из ден в ден се увеличава нуждата от нови думи — болшинството названия специални. Макар и голяма част от тия думи да не сж още официално санкционирани от Езиковият Есперантски Комитет, техната употреба все повече се разширява всред ония, които работят в сжответните области. Днес вече есперантската литература, обхващайки всестранно живота и науката, вжзприема тия думи.

Нуждата от един обширен еспер.-бжлгарски речник се чувствува напоследжк особено силно у нас. Г-н Бжчваров, в желанието си да задоволи тая нужда е положил усилен труд и действително той е изпжлнил задоволително тая си задача.

Печатан вжрху хубава хартия, с джобния си формат, речника се явява удобен наржчник за бжлгарските есперантисти.

Нека отбележим, че тук таме са срещат прекалени прецизирания в превода на някои думи. Това вероятно се джлжи на обстоятелството, че е липсвала вжзможността, целия ржкопис да мине през ржцете на ония няколцина есперантисти, които сж го прегледали и допжлнили, т. е. сж повлияли единични лични мнения.

За сжжаление е от друга страна, че технически печата не е напжлно издржржан: — допуснатите печатни грешки сж тяжест в речника, а сжщо и неизлезлите ясно букви (особено ĵ, срещано твжрде често без ударението).

При оня грамаден труд, положен за това пжрво по рода си издание и за хубавата хартия, това не би трябало да се допусне.

Тия бележки обаче сжвсем нямат за цел да омаловажат стойността на речника, а само да обжрнат вниманието на автора при последующо издание, каквато вярваме да последва в най-скоро време.

Ние горещо препоржчваме речника на г. Бжчваров като пжрва необходимост за всеки бжлгарски есперантист, стар или нов.

Пан.

REDAKCIA KOMITATO: Atanas D. Atanasov, Pan. Kolev.
Adreso de la redakcio: Sofia, bul. Maria Luiza 46.

До Г ....

ИЗЛЕЗЕ ОТ ПЕЧАТ БРОШУРАТА

Международна тжрговска конференция вжв Венеция

бжлгарски превод на протоколите на конференцията за общ тжрговски език сжстояла се през април т. г. вжв Венеция. Издание на Бжлг. Еспер. Д-во подпомогнато от Софийската Тжрговска Камара.

Брошурата е от 2½ печатни коли, формат на „Bulgara Esperantisto" и струва 5 лева. С пощата 6 лева. На предплатили групи се изпращат 26 екз. за 100 л. Распространете най-широко тая ценна брошура измежду тжрговските среди!

КУРС ПО ЕСПЕРАНТО ЗА БЖЛГАРИ

от Ат. Д. Атанасов, II издание

Пжлен учебник по международния език в 45 урока, с много упражнения и два речника на думите, които се срещат в текстовете.

Цена 16 л., с пощата 17 л. На книжари 25% отстжпка.

:: ДОСТАВЯ БЖЛГ. ЕСПЕРАНТСКО Д-ВО ::

„BULGARA ESPERANTISTO"

месечен орган на бжлгарското Есперантско д-во.

Излиза всеки месец.

Дава статии на Есперанто и на бжлгарски.

:: :: ГОДИШЕН АБОНАМЕНТ 30 ЛЕВА :: ::

Печатница „Политика" ул. Бачо Киро № 2 — София.